

LEA GO DELBÆRT?

LOBIHIS GOVVAJUOHKIMA
BIRRA NUORAIÐ GASKKAS

POLITIET

DAN SÁHTTÁ JUOHKIT. MUHTO BERRE GO?

Politijat almmuhit 2019:s oahpahusláhčosa nuoraidskuvlaohppiide eastadit seksualiserejuvvon govaid juohkima. Oahpahusláhčosa nammat lea «Juogehahti?», ja lea ráhkaduvvon sivas do dálá nuorat ellet mobiillas ja geavahit áppaid mat láhčēt dili govaide, videoide ja juohkimii. Dađibahábut mielddisbukta maiddái dat juohkinkultuvra ahte nuoraid váldet – ja juhket seksualiserejuvvon govaid ja videoid alddiset ja earáin.

13 proseantta 13–18-jahkásaččain leat juohkán álásgovaid alddiset neahtas maŋimuš jagi, čájeha Mediabearráigeahču 2018 Barn og medier-guorahallan. Mii háliidat eastadit proseantta badjáneames.

Olusat eai dieđe ahte dákkár buvttadeapmi, vurrkodeapmi ja juohkin dávjá leat ránggáštusvuloš.

NORGGGA LÁHKA GUSTO MAIDDÁI MOBIILLAS

Dábálaš lágat ja njuolggadusat gustojit maiddái mobiillas. Muhto mii oaidnit ahte olusat jáhkket iežaset eanet anonyman neahtas, ja ahte dat lea mielde sirdimin rájáid das mo lea ortnegis láhttet.

Politiiijat leat oaidnán olu áššiid mas nuorat sáddejit álásgovaid soapmásii geasa luhttet, muhto govva almmatge sáddejuvvo viidáseappot. Dat ii leat lohpi, ja juohkin čuohcá garrasit sutnje gean álásgovva sáddejuvvo viidáseappot.

Dá leat soames varas ovdamearka duohtavuodas:

17-jahkásaš gánda filbme 16-jahkásaš nieidda guhte njammá su. Nieida ii dieđe ahte gánda filbme. Son sádde video ustibiidda, geat fas sáddejit dan viidáseappot, ja filbma leavvá dasto jođánit interneahtas.

16-jahkásaš nieida filbme guokte olbmo vuollil 18 jagi geat anašeaba, ja almmuha filmma sosiála mediaide. Filbma sihkkojuvvo oalle jođánit, muhto hui olusat leat jo oaidnán dan ja váldán šearbmagovaid filmmas.

16-jahkásaš nieida sádde álásgova alddis irgái. Soai heaitaleigga, ja gánda sáddii gova viidáseappot ustibiidda, geat fas sáddejedje dan viidáseappot. Nieida lea áigá massán kontrolla govas. Govva lea almmuhuvvon pornográfalaš neahttabáikái.

EAI DOVDDA LÁGA

Olu nuorat eai dovdda lága, eai ge dieđe gokko ráját mannet. Easkka maŋŋá fuomášit ahte sis ii leat šat kontrolla das maid leat juohkán – ja dalle dávjá lea menddo maŋŋit.

Álášgovaid ja sexvideoid, mat juhkkovuojuvit neahtas, lea váttis jávkadit. Diehtit dan ahte álášgovva alddis leavvá neahtas, lea lossa noađi, erenoamážit mánáide ja nuoraide. Eanaš nuorat áddejit ahte lea boastut sáddet govaid ja videoid viidáseappot, muhto dihtet go sii ahte dat lea ránggáštusvuloš?

Ránggáštusláhka cealká:

Ii leat lohpi sáddet seksualiserejuvvon govaid soapmásii gii leat vuollil 16 jagi, dahje boarráseappuide geat eai leat miehtan dasa.

Lea rievtti mielde ránggáštusvuloš **VÁLDIT**, **VURKKODIT** dahje **JUOHKIT** álášgovaid dahje filmmaid soapmásiis gii lea vuollil 18 jagi. Hárvenaš áššiin ii dubmehallo jus gánddas/ nieiddas lea álášgovva soapmásiis gean mielas lea ortnegis ahte sus lea govva (ovdamearkka dihtii irgi/moarsi), eaktun lea ahte soai leaba sullii seammaahkásaččat ja seamma ovdánandásiis, ja ahte son gii lea govas, lea gaskal 16 ja 18 jagi. **Lea ankke lobiheapme juohkit gova viidáseappot.**

II DÁBÁLAŠ

Jus olbmot jáhkkigohtet ahte dánlágan govvuohkin lea hirmat dábálaš, de sáhttet soapmásat dovdat bákku dahkat seamma.

Danne lea dehálaš deattuhit ahte eanaš nuorat eai sádde álásgovaid. 87 proseantta 13–18-jahkásaččain eai loga iežaset dahkan dan mañimuš jagi.

MAID SÁHTTET VÁHNEMAT DAHKAT?

Nuorat galget diehtit ahte sii sáhttet hállat iežaset fuolaheddjiiguin dahje eará ollesolbmuiguin geaidda luhttet, jus sii ballet das mii lea dáhpáhuvvan neahtas. Háleš iežat mánáiguin, jerret gažaldagaid ja muitalehpet lobihis govvuohkima váikkuhusaid birra – ná sáhtát don veahkehit iežat máná dahkat buriid välljejumiid. Geasa sii *rievtti mielde* sáddejit? Lea go *lohpi*? Ja mo dalle jus govva *leavvá*?

politiet.no/delbart

Mánát leat olbmot geat leat dahje orrot leamen vuollil 18 jagi.

LEA GO JUOGEHAHTTI??

*Lea go du mánná vásihan ahte su govat levvet?
Dá leat moadde rávvaga:*

**Válde šearbmagovaid ja duođaš gii lea
juohkán, ja gosa ja goas lea juohkán.**

**Dieđit relevánta applikašuvdnii dahje
neahttabálvalussii.**

**Ringe politiijaide 02800, dahje fina lagamus
politiijastašuvnnas.**

**DIEĐÁT GO DON RIEVTTI MIELDE
MII LEA JUOGEHAHTTI?**

Iskka iežat dás
politiet.no/delbart